

UR PRESS- DEBATTEN

Tidningskampanj mot spritmissbruket

Stockholms-Tidningen signalerar i samband med Folksam en kampanj mot den oroväckande ökningen av spritbruket bland ungdomen. Under första halvåret 1961 köptes sprit, vin och starköl för 354,2 milj. kr. Försäljningen av spritdrycker har jämfört med förra årets första hälft ökat med 8 procent, varav gruppen brännvin med 5 procent och gruppen andra spritdrycker med 19 procent. Antalet omhändertagna för fylleri i städerna har gått upp med 9 procent och för ungdom under 21 år med 33 procent. Totalt utgjorde antalet omhändertagna under första halvåret 1961 nära 48.000 eller cirka 8 per tusen invånare från 15 år och däröver. Konsumtionsvanorna förskjuts mot starkare spritsorter. I tidningen *Arbetet* citeras dessa siffror, varefter man framhåller att dessa siffror bestyrker det berättigade i skolöverstyrelsens äskanden om höjda anslag för förebyggande verksamhet bland ungdomen främst genom att ge ökat ekonomiskt stöd åt ungdomens föräldrar.

Det är nämligen statistiskt bevisat, att föreningstillhörighet är ett verksamt medel att förekomma alkoholism bland ungdomen. Det är till och med så, att procenten absolutister är större bland föreningsungdom (nykterhetsföreningarna givetvis fortfarande fräntagna) än bland föreningslös ungdom och att detta i alldeles särskild grad är fallet bland funktionärerna, det vill säga bland de aktiva verksamma.

Kanske är stöd åt ungdomsföreningarna ett verksamt medel mot det ökade ungdomsfylleriet.

Expressen har intervjuat direktör Gunnar Nelker i försäkringsbolaget Ansvar — på sin tid en av experterna i nykterhetskommittén:

— Jag har aldrig trott på vinpropagandans förhoppning om att man skall kunna ersätta starksprit med lättvin och andra svagare drycker. Om vinpropagandan har haft någon effekt på ungdomen, så är det väl att den väckt önskan efter något starkare sedan de börjat med det svagare. Och i detta konjunkturläge med mycket pengar och relativt låga spritpriser är den här utgången rätt given.

Svenska Dagbladet har intervjuat kriminalpolisens i Stockholm främste expert på alkoholfrågor förste kriminalassistent Nils Rydén, som nyss pensionerats. Han säger:

— Jag tvivlar på att det svenska folket blir moget att umgås fritt med spriten. Jag är av den bestämda uppfattningen att man släppte spriten fri alldeles för snabbt. Det var därför vi fick den lavin över oss som nykterhetsvården i dag dignar under. Jag tror som sagt att vårt folk aldrig blir moget att umgås fritt med spriten. För de moderata, som kan handskas med sprit på ett vettigt sätt, är det nya systemet naturligtvis bekvämt men för de svaga är möjligheterna till överkonsumtion alldeles för stora. Eller som en av våra "trogna" alkoholister uttryckte det: "Förr stod man och darrade på systemet sedan man fått tag i en bok och undrade om det fanns något kvar på den. Nu sitter man i ett gäng och spelar tji och tre om vem som skall gå ner och handla."

Spritreformen är tyvärr en av de reformer där man rusat iväg med s. k. reformåtgärder på papperet långt innan resurserna var tillgängliga för att på ett lyckligt sätt genomföra besluten.

Socialstyrelsen föreslår höjning av spritpriserna

En höjning är motiverad redan med hänsyn till den under senare år ökade reallöneinkomsten, förklarar styrelsen. Vin- och spritpriserna bör lämpligen anpassas efter löneutvecklingen.

Dagens Nyheter skriver:

Styrelsen åberopar förhållandena i Danmark och Belgien. Där är konsumtion av starksprit till följd av höga priser förhållandevis ringa, medan däremot konsumtionen av öl är mycket stor. Antalet alkoholmissbrukare i dessa båda länder är därför betydligt lägre än i Sverige. Socialstyrelsen anser därför att det finns starka skäl som talar för en medveten konsumtionspåverkan.

Socialhjälp som symtom

Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning behandlar frågan om socialbidragen och konstaterar att de mera generella bidragsformerna minskat behovet av individuella kontantbidrag från socialvården. Sålunda anlätade endast 1 procent av folkpensionärerna socialhjälp i april 1959. Den ökning av den generella moderskapspenningen från 270 till 800 kronor som föreslås av den socialpolitiska kommittén kommer att minska barnfamiljernas behov av speciella hjälpåtgärder och när övergången mellan sjukförsäkring och förtidspension blir ordnad enligt socialförsäkringskommitténs förslag kommer de långtidssjuka också att försvinna ur socialhjälpsskiktet. Detta har visserligen en viss psykologisk betydelse.

Men i sak har man inte vunnit mycket om man blott nämner stödet vid ett annat namn.

Vi har i dag rätt att ställa större anspråk på vår socialpolitik. Den bör bedömas efter hur vi lyckas komma tillrätta med orsakerna till behoven av ekonomiskt stöd. Det gäller så jämförelsevis triviala ting som att inrätta ett tillräckligt antal daghem och lekskolor för att skänka ensamstående mödrar möjligheter att tryggt kunna återvända till förvärvsarbetet. Det gäller det betydligt inrikatade spörsmålet, hur man skall kunna hjälpa klienten till en sådan psykisk hälsa och balans att det åter kan klara sig på egen hand.

Rehabiliteringen måste bli ett karakteristiskt drag i nästa stadium av den socialpolitiska utvecklingen. Uppgiften är långt svårare än dem som hittills engagerat våra sociala administratörer.

Reformpolitikernas erfarenhet av fattigdomen under deras egen ungdom har kommit dem att överskatta värdet av kontantbidrag och totalt försumma vårdresurserna, som i dagens läge är det mest angelägna socialpolitiska problemet.

Kritik av socialhjälpen

I samband med en polemik med partipolitiska gränslinjer har *Sydsvenska Dagbladet Snällposten* sökt komma fram till en medlande linje i debatten om socialunderstöden. Sedan tidningen utvecklat synpunkter på frågeställningen om hjälpen verkligen givits till dem som bäst behövt den, följer några slutsatser.

Vill man bygga ut socialvårdsorganisationen så att den blir ett mera finjusterat instrument än vad den är i dag, krävs det mer personal och därmed även ökad medeltilldelning. Det är en självklarhet. Mycket talar dock för att en sådan omdaning blir allt angelägnare då inkomststandarden stadigt förbättras för flertalet och därmed behovet av generella insatser minskar i samma takt. En sådan uppfattning står inte i strid med den humanitära inställning, som bör vägleda all socialpolitik, men socialdemokratiska talare ifrågasätter den gärna så fort invändningar görs mot deras sätt att utforma samhällets hjälp. Liksom i fråga om bekämpandet av ungdomsbrottslighet och lösandet av nykterhetsvårdsproblemen bör dessutom socialpolitiken baseras på en stor dos sunt förnuft och mindre på politiska trossatser. Den sanningen verkar emellertid de sociala "experterna" ganska obenägna att erkänna.

Socialförsäkringsreformer

Vissa förändringar av rådande socialförsäkringssystem som förebådats i Storbritannien och

Schweiz har behandlats av *Aftonbladet* i en ledare som ger en god uppfattning om vad det rör sig om.

Den brittiska hälsovårdsministern Enoch Powell lade i början av året fram ett förslag om förändringar i den nationella hälsovården, National Health Service (NHS). Samtidigt offentliggjordes en tioårsplan för sjukhusbyggen till ett samlat belopp av 500 milj. pund eller ungefär 7,2 miljarder kronor. Det var en synnerligen behövlig komplettering. Sjukhusstyrelser och kommunala organ ålades att senast den 31 maj inkomma med arbetsprogram, men man har nödgats flytta fram tiden.

Beträffande NHS-planen kunde man inte tala om någon ruckning på de principer som gällt sedan kabinettet Attlee för 13 år sedan genomförde lagen med stöd av labour, de få liberalerna i parlamentet och några konservativa vildar. Lagen utgick från den bekanta Beveridgeplanen och byggnadens främsta arkitekt var Aneurin Bevan, vilken lämnade regeringen 1951 som protest mot en modifiering som avsåg att belägga utlämnandet av glasögon och proteser med en viss avgift.

Enoch Powell har egentligen blott naggat det stora socialverket i kanten genom höjning av avgifterna för läkemedel, proteser och glasögon, fördubbling av kostnaden för enkel- och dubbelrum i sjukhus — en betydelslös åtgärd eftersom några dylika knappast stått att få — samt en höjning av arbetsgivares och arbetstagares avgifter till NHS. Det förbådades dock en sådan framtida omläggning av NHS att försäkringsprincipen skulle bli helt gällande. De nya sjukhusbyggena ställer för stora krav på budgeten.

Nu visar det sig emellertid att ett övergivande av den kostnadsfria hälsovården är ett politiskt vågstycke. Stora delar av de för Macmillan så betydelsefulla marginalvaljarna och även många fasta konservativa har så vuxit sig in i systemet att de inte är benägna att acceptera en övergång till försäkringen.

Den brittiska situationen erinrar mycket om den västtyska. Socialminister Blanks plan på att höja inkomststrecket för de statligt sjukförsäkrade har väckt en sådan opposition i hans eget parti att han nödgats reducera den stora reformen till en bagatell. Förbundsval förestår.

Även i Schweiz står sjukförsäkringen inför en omläggning sedan förbundsrådet lagt fram ett förslag om "delrevision" av den 50-åriga institutionen. Denna var tänkt för mindre bemedlade men omfattar nu 80 % av befolkningen, i vissa industrikantoner 90 %. Genom denna utvidgning har de finansiella anspråken kraftigt ökat, och det talas om införandet av ett obligatorium. Så har ännu ej skett men det torde komma i nästa revisionsstapp. Intressant är att de schweiziska företagen i kontrollsyfte påyrkar en centralisering av socialpolitiken i dess helhet även om man därigenom skulle inkräkta på kantonernas traditionella självbestämmanderätt. Det är kantonernas sociala konkurrens och överbud som motiverar kravet.